

IGRALNIŠKI TURIZEM

15. & 16. predavanje

SAMO DVA TRDNA AKSIOMA DRŽITA:

**SAMO EN NAČIN JE, KAKO IMETI DOBIČEK OD IGER
NA SREČO – DA SI KUPIŠ IGRALNICO!**

**IN SAMO EN NAČIN JE, DA NE IZGUBIŠ DENARJA –
DA SPLOH NE IGRAŠ!**

Dr. Sanja Rozman

1. Zgodovina igralništva

- igra na srečo oz. **sama igra starejša kot človeštvo**
- igra je človeštvu pomenila nekoč in v večini primerov še danes **krajsanje časa in zabavo, razvedrilo in duševno sprostitev**
- igra zaseda v **človeški kulturi enako mesto**, kot sta na primer **znanost in umetnost**, pa vse do vojne, oziroma vojnih iger
- za vsako **igro je potrebno veliko domišljije, za bolj kompleksne pa tudi veliko znanja**. Veliko iger se je ohranilo iz pradavnine pa vse do danes, npr. borbe, metanje kopja, konjske dirke, šah, karte...
- vzporedno se je razvijala med igralci in gledalci strast po zmagi in kasneje želja po materialnem dobičku, pa tudi po opraviu določene dejavnosti, ki jo je poraženec moral storiti za zmagovalca. Podobne družabne igre poznamo še danes.

Hazard

- Igre na srečo ne razumemo kot igre na moč in spretnost, temveč kot **igre naključij**.
- Beseda **hazard** = slepa usoda, priložnost, naključje, sreča.
- Izvira iz arabščine: azzahr = kockanje.
- **Hazardiranje** ali hazardska strast = igralec se **ne upira odločitvi usode v igri**.
- Igre, kot so kockanje, ruleta, loterija in bakara spadajo med tiste, pri katerih o dobičku ali izgubi odločata usoda in naključje, ne pa sposobnost igralcev.
- Šah, dama poker in bridge: pri teh igrah gre za sposobnost igralca, da vpliva na potek in strategijo igre = **strateške igre**.

Kockanje in ruleta

- **Kockanje** = ena najpogostejših in najstarejših iger na srečo. Že v pradavnini so metali kamne ali pa npr. kosti in tako izbirali usodo in takšno izbiranje poznamo še danes.
- **Ruleta** je že več kot sto let ena izmed najprivlačnejših iger na srečo. Njen izumitelj je francoski matematik in filozof Blaise Pascal; pri raziskovanju verjetnostnega računa je sestavil napravo, opremljeno s krožnim valjem in številkami, da bi ugotovil, ali držijo nekatere njegove ugotovitve na področju pravilnosti in naključja. Pol stoletja po njegovi smrti se je ruleta začela pojavljati v francoskih igralnicah vzporedno z igrami kart, kock in lota. Poimenovali so jo žlahtna igra, saj je bila rojena iz matematike. Do današnjih dni je krojila usodo mnogih ljudi in poskrbela za zabavo, veselje in tragedije.
- Največkrat **ruleto** oz. t. i. kolo sreče povezujemo s **kazinom**.

1.1. Razvoj igralništva v Evropi in ZDA

- Prostor za igranje družabnih iger naj bi obstajali že v **stari Grčiji**. Tu naj bi si bogataši in junaki krajšali čas z igranjem različnih iger. To navado naj bi kasneje prevzeli tudi stari Rimljani.
- **1626 v Benetkah in 1726 v Spa** – prvi znani novodobni igralnici
- V tem času so že igrali še danes znane igre, kot so craps in trente et quarante. Prav tako igralci niso več igrali drug proti drugemu, temveč proti prireditelju oz. igralnici.
- **1748** – odlok, ki je določal pravila igre v **Baden-Badnu**
- **1806** – **Napoleon** izda dekret o igrah na srečo, kar je bil zametek današnjih koncesij, ki jih podeljuje država prirediteljem iger na srečo.

Francois Leblanc

- izvede revolucijo v igralništvu je z marketinško potezo: v igralnici v Bad Homburgu na ruleti ukjne dvojno ničlo in tako poveča možnost dobitka, kar privabi v igralnico veliko število gostov.
 - **1863** – svoje izkušnje prenese v **Monte Carlo**, odpre igralnico, ki je deset let kasneje beležila povprečen obisk 1500 gostov na dan.
- Prva svetovna vojna – zaprtje vseh igralnic v Evropi, le-te pa so se po koncu le počasi spet postavljale na noge.

Ameriški tip igralnic

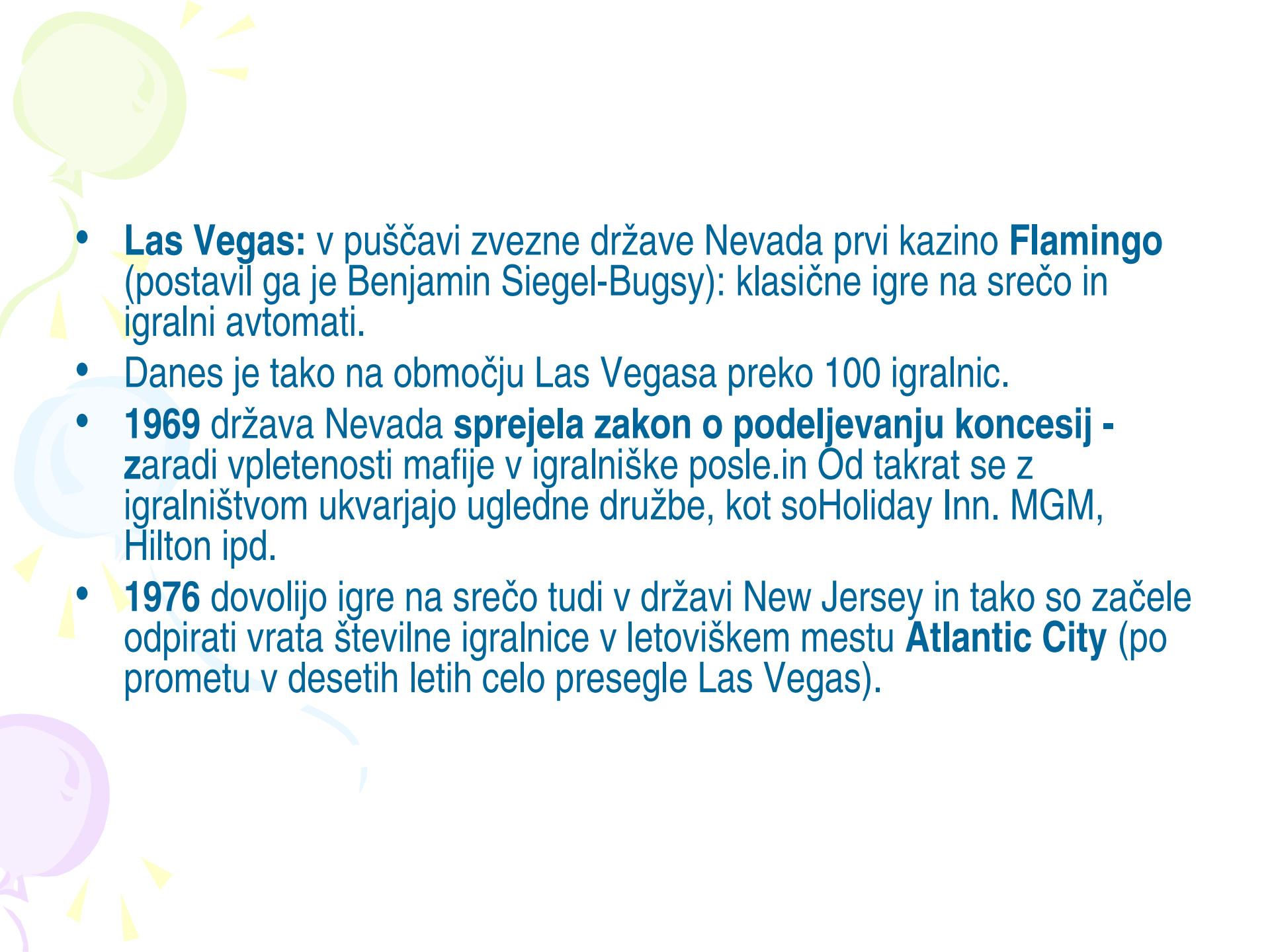
Američani so bili v Evropi kot turisti in kot igralci.

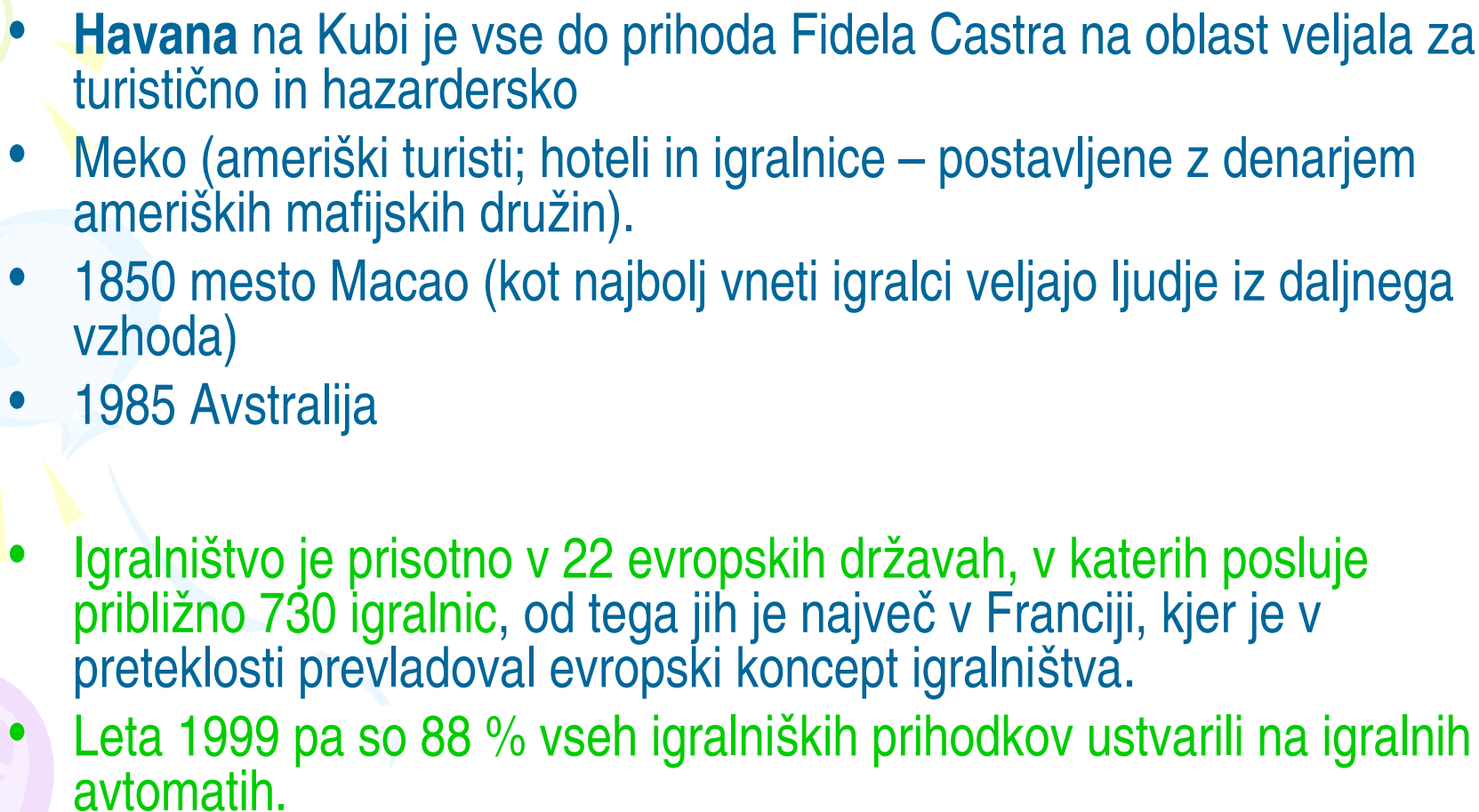
- v Ameriki je bil dobrodošel vsak, ki je imel denar (predvsem v času zlatokopov, ko so se z igrami na srečo ukvarjali skoraj v vsakem saloonu).
- v Evropi je bilo igranje iger na srečo namenjeno le bogatejšim slojem in aristokratom.
- 1812 – po Mississippiju zaplula prva rečna ladja, igralnica
- 1815 – so v mestu New Orleans legalizirali igranje za denar, kar je trajalo vse do **leta 1835**, ko so ga spet **prepovedali**
- na koncu 19. stol. že okoli 2000 rečnih ladij - igralnic
- **1931** so v **državi Nevada igre spet legalizirali**

Odkritje igralnega avtomata

- = “slot machine”
- razvila sta ga nemška priseljenca Gustav Schultz in Charles Fey iz San Francisca.
- svetovno znani model **Liberty Bell** (trije valji z različnimi znaki, ki so v različnih kombinacijah dajali nič ali pa različno visoke dobitke)
- današnji avtomati - **računalniška tehnika in progresivne nagrade** (elektronska povezava več avtomatov v skupni največji dobitok, Jack pot).

-
- **Las Vegas:** v puščavi zvezne države Nevada prvi kazino **Flamingo** (postavil ga je Benjamin Siegel-Bugsy): klasične igre na srečo in igralni avtomati.
 - Danes je tako na območju Las Vegasa preko 100 igralnic.
 - **1969** država Nevada **sprejela zakon o podeljevanju koncesij** - zaradi vpletenosti mafije v igralniške posle. in Od takrat se z igralništvom ukvarjajo ugledne družbe, kot so Holiday Inn, MGM, Hilton ipd.
 - **1976** dovolijo igre na srečo tudi v državi New Jersey in tako so začele odpirati vrata številne igralnice v letoviškem mestu **Atlantic City** (po prometu v desetih letih celo presegle Las Vegas).

-
- **Havana** na Kubi je vse do prihoda Fidela Castra na oblast veljala za turistično in hazardersko
 - Meko (ameriški turisti; hoteli in igralnice – postavljene z denarjem ameriških mafijskih družin).
 - 1850 mesto Macao (kot najbolj vneti igralci veljajo ljudje iz daljnega vzhoda)
 - 1985 Avstralija
 - Igralništvo je prisotno v 22 evropskih državah, v katerih posluje približno 730 igralnic, od tega jih je največ v Franciji, kjer je v preteklosti prevladoval evropski koncept igralništva.
 - Leta 1999 pa so 88 % vseh igralniških prihodkov ustvarili na igralnih avtomatih.

EVROPSKI KONCEPT

AMERIŠKI KONCEPT

igre:

osnova je igranje na mizah

osnova so igralni avtomati

igralci:

elitni sloj in turisti

za vse sloje

namen:

izključno igranje na srečo

preživljanje prostega časa

ponudba:

omejena na igralništvo

široka dodatna ponudba

obdavčitev:

visoka

zmerna

1.2. *Odpiranje igralnic v Sloveniji*

- 14. stol. – kockali v Sorbijeви vinski kleti v Piranu (kljub prepovedi)
- **13. junija 1913 v Portorožu** osnovano društvo Casino des Entrangers: prirejalo po zakonu dovoljene družabne igre, sedež društva je bil v vili San Lorenzo, kjer je bilo gospodom po dvajsetem in damam po osemnajstem letu starosti omogočeno vsakodnevno shajanje in igranje družabnih iger.
- Po I. svet. vojni – profesionalno ukvarjanje z igrami na slepo srečo po Kazenskem zakoniku Kraljevine Jugoslavije spadalo med kazniva dejanja delomrznosti skupaj s potepanjem, vlačugarstvom in beračenjem.

1.2. *Odpiranje igralnic v Sloveniji*

- 1946 jugoslovansko Ministrstvo za finance odloči, da se lahko igre na srečo prirejajo le v humanitarne namene.
- 1962 – Zakon o igrah na srečo je določal, da sme Zvezni izvršni svet dovoliti prirejanje iger na srečo tudi v kakšen drug namen, ne samo v dobrodelni.
- 1963 – Opatija – prva igralnica na tleh tedanje Jugoslavije
- 1964 – Portorož (prva igralnica na slovenskih tleh)
- 1965 – Bled

1.2. *Odpiranje igralnic v Sloveniji*

- 1965 – stopi v veljavo slovenski Zakon o igrah na srečo, čigar merilom sta ustrezala le Portorož in Bled
- 1969 – **Ljubljana**, v hotelu Slon (začetku sedemdesetih preseli v hotel Lev)
- začetek 70. let - portoroška igralnica se preseli iz Palaca v Metropol, ki je zrasel na območju nekdanje vile San Lorenzo
- 1971 – zavrnjena prošnja za odprtje igralnic v mariborskem hotelu Slavija in novogoriškem hotelu Park

1.2. Odpiranje igralnic v Sloveniji

- 1984 – novogoriški hotel Park
- 1989 – Hit odpre igralnico v Rogaški Slatini in v Lipici, TGP Pohorje pa v Mariboru
- 1991 – Ljubljana, Kranjska Gora in Otočec
- 1993 – megaigralnica Perla v Novi Gorici, ki je postavila temelj spreminjanja koncepta igralnic iz francoskega stila v ameriški.
- 2001- zakon o igrah na srečo – prepoved in s tem umik prirejanja posebnih iger na srečo v gostinskih lokalih (npr. poker avtomati). Začelo se je odpiranje igralnih salonov, s čimer je država preko Urada za nadzor nad igrami na srečo dosegla večji nadzor in s tem tudi pridobila davek od prirejanja posebnih iger na srečo s strani malih koncesionarjev.

2. Igralništvo v Sloveniji

Igralništvo v Sloveniji 2007

- 13 igralnic in 35 (49 podeljenih koncesij) igralnih salonov
- bruto igralniški prihodki igralnic in igralnih salonov skupaj znašali 372,1 milijona evrov
- koncesijska dajatev 57,5 milijona evrov
- davek od iger na srečo 64,1 milijona evrov
- *Vir: Dodevska, Delo FT, 2008*

Igralništvo v Sloveniji 2008

- 5 milijonov obiskov
 - bruto prihodki igr. 400 milijonov €
 - dodatnih 400 milijonov druge potrošnje v Sloveniji (multiplikativni učinki)
 - 70% priliv tuje akumulacije (izvoz) se zmanjšuje (to predstavlja problem)
 - 30% domačega priliva (2/3 prispevajo zasebni igralni saloni)
 - 115 milijonov € (posebni davek od iger na srečo in kocesnina) – neodbitni DDV tu ni vštet – problem
 - Koncesnina izgublja svoj namen (razvoj turizma)
 - Dualni sistem lastništva kot paradoks – problem
 - *Vir: Luin (TZS, 2009)*
-
-

3. Igralništvo – globalni trendi

- rast popularnosti igralnih avtomatov in zabave v igralnici
- korporacijsko in državno lastništvo igralnic namesto prejšnjih majhnih zasebnih lastnikov:
 - državni monopol (igralnica/e v lasti države)
 - omejeno število licenc za igralnice (paradržavni značaj)
 - konkurenca večjih zasebnih igralnic (močan nadzor države)
- naraščanje družbene sprejemljivosti in legalizacija igralništva, čeprav še obstajajo stari strahovi
- pojavljajo se igralnice tudi v mestih (včasih so bile problematične zaradi negativnih socialnih vplivov)
- naraščanje zavedanja socialnih problemov, ki jih povzroča igralništvo (posebej na lokalni ravni)

4. Dileme nadaljnjega razvoja

- različni pristopi na področju predpisov

restriktivno (vse predpisati) - omejevanje razvoja

liberalizirati - nevarnost organiziranega kriminala in vprašanje zaščite potrošnika

dovoliti ali ne igralne avtomate zunaj igralnic "zabavni avtomati"

- višina dajatev

visoke dajatve: država pobere akumulacijo, ni razvoja destinacije

nizke dajatve: igralništvo igra vlogo vzpodbujevalca gospodarskega razvoja

- za koga in s kakšnim ciljem organizirati igralništvo

za tujce - priliv tuje akumulacije - vzpodbuda razvoju kraja

za domačine - neproduktivna raba domače akumulacije

Razlogi za legalizacijo igralnic

- igralništvo namenjeno tujcem je pospeševalec gospodarskega razvoja kraja, regije
- obrambna legalizacija kot odgovor na odprtje igralnic v sosedstvu s ciljem zadržati (porabiti) lastno akumulacijo doma
- **demokratizacija družbe** (družbena sprejemljivost igralništva) želja in potreba domačinov po igri in zabavi
- Gaming Regulatory European Forum (GREF)

5. Igralništvo kot dopolnilna turistična dejavnost v R Sloveniji

- V preteklosti – igranje iger na srečo namenjeno le petičnežem, pri čemer je šlo za čisto hazardiranje.
- Danes – bolj preusmerja k igralniški zabavi, namenjeni širšim množicam; prepleta se z zabavnim programom, kulinariko in drugimi neigralniškimi dejavnostmi. S povečanjem igralniške potrošnje se povečuje tudi neigralniška, kar pomeni, da v okolju, kjer se nahaja igralnica, pridobivajo tudi drugi ponudniki turistično-gostinskih storitev oz. skoraj celotno lokalno gospodarstvo.

Turistični produkt iger in zabave

IGRALNIŠKO ZABAVIŠČNI CENTRI, s spletom zaokrožene ponudbe, kjer je omogočeno večdnevno bivanje in je osnovni motiv prihoda gostov igra in zabava.

IGRALNICE V TURISTIČNIH CENTRIH, ki so izrazito turistične destinacije, kjer je igra dopolnitev celotne turistične ponudbe območja (Portorož, Lipica, Čatež, Bled, Kranjska Gora, Rogaška Slatina).

MESTNE IGRALNICE v večjih in obmejnih mestih, kjer obstaja trg in primerno število gostov (Ljubljana, Maribor).

IGRALNI SALONI, v katerih gre za ponudbo posebnih iger na srečo izključno na igralnih avtomatih, namenjenih tako domačim kot tujim gostom izključno v okviru turističnih objektov.

Pri tem pa je potrebno poudariti, da turisti, ki pridejo v turistični center z igralnico, pa njihov prvotni namen ni igranje, predstavljajo 5 % igralniških gostov.

The background features a stylized sun in the top left corner, composed of a large yellow circle with several smaller yellow triangles radiating from it. Below the sun, there are three balloons: a light green one at the top left, a light blue one in the middle left, and a light purple one at the bottom left. A yellow streamer with several triangular flags hangs from the top left, extending towards the center of the page.

6. Značilnosti posebnih iger na srečo in zakonske omejitve pri prirejanju le- teh

- **Posebne igre na srečo** so igre, ki jih igrajo igralci proti igralnici ali drug proti drugemu na posebnih igralnih mizah s pomočjo kroglic, kock, kart, igralnih panojev ali igralnih avtomatov, in stave ter druge podobne igre na srečo, ki so v skladu z mednarodnimi standardi. Prirejati se smejo izključno v igralnicah.

Vrste posebnih iger na srečo

1. igre, ki jih igralci igrajo drug proti drugemu (CHEMIN DE FER, POKER)
2. igre s kroglico (AMERIŠKA ali FRANCOŠKA RULETA, BOULLE)
3. igre z igralnimi kartami, ki se igrajo proti igralnici (BLACK JACK, PUNTO BANCO, MINI PUNTO, CARRIBEAN POKER, 30/40, RED DOG)
4. igre s kockami (CRAPS, TAI SAI)
5. igre na igralnih panojih (BINGO, KENO BIG WHEEL, TOTO)
6. igre na igralnih avtomatih
7. stave

Za **igralne avtomate** se štejejo vse elektronske, mehanične in podobne naprave, pri katerih imajo igralci ob neposrednem vplačilu v avtomat ali na blagajni (žetoni ali bankovci) možnost zadeti dobiček.

Značilnosti posebnih iger na srečo:

- svobodna človekova aktivnost
 - časovna in prostorska omejenost
 - negotovost, nepredvidljivost
 - neproduktivnost - ne ustvarjajo nove vrednosti ampak jo le prerazporejajo
 - normiranost - pravila igre so točno določena
 - dozdevnost, fiktivnost, lažno upanje
-

7. Potrebe igralcev

- sanje - iluzija - možnost dobitka - kupovanje upanja

- izziv - tveganje

- zabava in sprostitvev

- izstop iz realnega življenja

kupovanje upanja

kupovanje blišča

- družbeni status, ugled, moč

druženje v krogu pomembnih (bogatih)

privlačnost moči denarja

bogati igralci - lahko igram (in izgubim) - dokazovanje moči

povprečni igralci - upanje na spremembo statusa

8. Koncesija

- pridobiti jo je potrebno za prirejanje posebnih iger na srečo (mala koncesija za avtomate, velika za žive igre)
- o podelitvi le-te odloča vlada republike Slovenije, s koncesionarjem pa jo sklene minister za finance
- lahko se dodeli družbi, ki ima sedež v republiki Sloveniji in je registrirana za prirejanje posebnih iger na srečo
- velika koncesija se lahko podeli le enemu koncesionarju v občini, medtem ko se lahko mala koncesija podeli več družbam. O smiselnosti podeljevanja slednjih v največji meri odloča občina.

9. Zakonodaja

- precej restriktivna
- Zakon o začasni ureditvi izdajanja dovoljenj za prirejanje posebnih iger na srečo (Ur. l. RS 66/93)
- Zakon o začasni ureditvi prirejanja posebnih iger na srečo na igralnih avtomatih zunaj igralnic ter o plačevanju taks za igralne avtomate (Ur. l. RS 47/93)
- začasna prepoved lastninskega preoblikovanja pravnih oseb, ki prirejajo posebne igre na srečo (Ur. l. RS 35/94) - slovenske igralnice niso smele več vlagati v igralniške zmogljivosti, zato so zgolj obnavljale to, kar so imele

9. Zakonodaja

- **3. 6. 1995: novi Zakon o igrach na srečo**, ZIS (Ur. l. RS 27/95):
ukinil prepoved obiskovanja in igranja v igralnicah za rezidente,
 uvedel je nov nadzorni organ, ki nadzoruje prirejanje iger na srečo,
opredelil področje njegovega dela in predpisal način izvajanja nadzora.
- **1995 - vzpostavitev Urada za nadzor prirejanja iger na srečo (UNPIS)** -
 približa evropski urejenosti igralnic
- kmalu so se pokazale potrebe po nekaterih spremembah - odprava možnosti
 prirejanja posebnih iger na srečo na igralnih avtomatih zunaj igralnic, kar
 predvideva Strategija razvoja igralništva v Sloveniji iz leta 1997

9. Zakonodaja

- v praksi je prirejanje posebnih iger na srečo na igralnih avtomatih zunaj igralnic kot dopolnitev gostinske dejavnosti gospodarskih družb in zasebnih podjetnikov preseglo z zakonom določene okvire in je postalo v nekaterih vidikih nelojalna konkurenca urejenim igralnicam

2001- **Zakon o spremembah in dopolnilih zakona o igrah na srečo** (Ur. l. RS 85/01):

- **vpelje igralne salone**
- igralnice in igralni saloni morajo **vzpostaviti on-line nadzorni sistem**, ki nadzornemu organu omogoča oddaljeno spremljanje in analiziranje procesov iger na srečo (= transparentnost poslovanja)

9. Zakonodaja

- pomemben element, ki zagotavlja konkurenčno sposobnost slovenskega igralništva, je načelo zaupanja igralcev v prirejanju posebnih iger na srečo, ki zagotavlja tehnično brezhibne igralne naprave (certifikat o ustreznosti) in profesionalno in moralno obnašanje zaposlenih v tej dejavnosti (licenca).
- 3. čl. ZIS-a - uvaja certificiranje igralnih naprav najkasneje dve leti od uveljavitve zakona
- od 2004 obvezna pridobitev licenc za vse igralniške delavce v Republiki Sloveniji. Te licence so nekakšno zagotovilo o primerni usposobljenosti zaposlenih in njihovih moralnih kvalitetah. S tem smo se izenačili z igralnicami na področju EU, kar je še eno zagotovilo o kakovosti igralniških storitev na našem ozemlju.

10. Storitve z igrami na srečo kot dopolnilna ponudba v turizmu

- V Sloveniji je igralništvo oz. ponudba turističnega izdelka zabave in iger pomemben del turistične ponudbe, zato je bila nujno potrebna strategija razvoja igralništva, ki so jo pripravili na MG (direktorat za turizem).
- Trend naraščanja potreb po zabaviščnih in igralniških centrih.

10. Storitve z igrami na srečo kot dopolnilna ponudba v turizmu

- Tujci predstavljajo 98 % deleža igralniške potrošnje.
- Igralniškega gosta ne obravnavamo kot turista, saj je njegov osnovni motiv sprostitve ob igri na srečo. Vsi ostali turistični izdelki so ob tem v podrejenem položaju, kljub osnovnemu motivu pa gost **troši tudi za neigralniške storitve**, s čimer igralniška ponudba stimulira razvoj celotne turistične ponudbe, ki sicer ne bi imela takšnih pogojev za razvoj. Prav tako vse več tujih organizatorjev potovanj uvršča igralniški turistični izdelek v svojo igralniško ponudbo.

11. Strategija razvoja igralništva v Sloveniji

- v sklopu razvoja turističnega gospodarstva.
- pripravilo: Ministrstvo za gospodarstvo v sodelovanju z Ministrstvom za finance in Gospodarsko zbornico Slovenije.
- cilj strategije: zagotoviti optimalen in trajnostni razvoj te po večini izvozno usmerjene panoge, pri čemer mora biti poslovanje nadzorovano in transparentno.
- tovrstna turistična ponudba ima večje razvojne prednosti na obmejnih območjih, predvsem na zahodni meji (Italijani so znani kot strastni igralci, medtem ko so Avstrijci bolj umirjeni)

11. Strategija razvoja igralništva v Sloveniji

- ciljni potrošnik igralniških storitev pa **troši tudi za druge neigralniške storitve**, pri čemer se pospešuje razvoj tudi ostalega lokalnega podjetništva
- razvoj igralništva ima tako **pozitivne kot negativne strani**, zato mora biti v našem interesu, da maksimalno izkoristimo dane vire ob minimiranju škodljivih vplivov.
- veliki igralniški kompleksi = **velik vplivi na okolje**, saj je potrebno urediti infrastrukturo v obliki novih hotelov, stanovanj za zaposlene, zdravstvenih ustanov, trgovin, garaž, komunalne strukture ...

11. Strategija razvoja igralništva v Sloveniji

- največji negativni vpliv je nedvomno zasvojenost in finančni ter osebni problemi igralcev
- igralništvo je prav tako pomembno z vidika zaposlovanja. V tej branži je danes zaposlenih približno 2000 ljudi in še vsaj enkrat toliko v spremljajočih dejavnostih. Omeniti velja še to, da so zaposleni v igralništvu vodeni kot turistično-gostinski delavci, kar ni v skladu z želenim posebnim statusom, ki ga zaposleni želijo. Pri tem jim pomaga Sindikat igralniških delavcev Slovenije, SIDS.

12. Prirejanje iger na srečo v igralnih salonih

- igre na srečo v igralnih salonih (igre na avtomatih) lahko prireja delniška družba ali družba z omejeno odgovornostjo, ki ima sedež v republiki Sloveniji in je s strani vlade pridobila potrebno koncesijo za igralni salon. Takšen koncesionar mora imeti v lasti ali v upravljanju turistične objekte, kot so gostinski obrati, marine ali igralnice.
- prirejanje te vrste iger na srečo je dovoljeno v igralnicah kot dopolnilna dejavnost živim igram na srečo ali pa igralnih salonih.
- potrebna višina osnovnega kapitala za koncesionarja igralnega salona je 200.000 €, kar pa zadostuje le za eno koncesijo oz. za en igralni salon. Za vsako naslednjo koncesijo je potreben osnovni kapital v enaki vrednosti.

12. Prirejanje iger na srečo v igralnih salonih

- v salonu igralnih avtomatov mora biti nameščeno **najmanj 50 in največ 200 igralnih avtomatov**. Vsebovati mora tudi blagajno in gostinski del.
- po zakonu mora biti zagotovljen **neprekinjen on-line video nadzor**, preko katerega lahko UNPIS kontrolira izvajanje iger v posameznih igralnicah, beleži se identiteta obiskovalcev, prav tako pa je nadzor potreben za primer spora med gostom in izvajalcem iger na srečo.
- **igralni avtomati morajo biti nastavljeni tako, da vračajo najmanj 90 % od vloženega denarja.**

12. Prirejanje iger na srečo v igralnih salonih

- koncesionar je dolžan goste obvestiti o minimalnem povprečnem odstotku vračanja vloženega denarja.
- koncesijska dajatev se obračuna vsak mesec na osnovi vplačanega denarja, zmanjšano za izplačane dobitke. Prav tako se za osnovo za obračun koncesijske dajatve ne štejeta vstopnina in napitnina.
- s kaznijo najmanj 4000 € se kaznuje pravna oseba oz. koncesionar, ki prireja igra na srečo, za katere nima dovoljenja, če prireja igre na srečo na neprijavljenih napravah, internetu in drugih telekomunikacijskih sredstvih, če prireja pravila iger na srečo, nastavlja avtomate izven zakonskih določil, izdaja identiteto gostov (brez sodnega naloga) ipd.

The slide features a decorative background on the left side with a light green balloon at the top, a light blue balloon in the middle, and a light purple balloon at the bottom. Yellow streamers and triangular shapes are scattered around the balloons. The title is written in a bold, dark teal font.

13. Vplivi igralništva na okolje

- **dopolnilna turistična dejavnost** – razvoj (?) hotelirstva, transporta, animacije, vodenja...
- **ekonomski učinki** – igralništvo je visoko obdavčeno, zaposlovanje delovne sile, vlaganja v neposredno okolje (infrastruktura)
- **sociološki učinki**
- **etični učinki**

The slide features a decorative background on the left side with a light green balloon at the top, a light blue balloon in the middle, and a light purple balloon at the bottom. Yellow streamers and small yellow triangles are scattered around the balloons. The title '13. 1. Pozitivni vplivi na okolje' is written in a bold, dark teal font.

13. 1. Pozitivni vplivi na okolje

- zadovoljevanje človekovih potreb po igri
- sodobna oblika zabave kot atrakcija
- privabljanje novih tržnih segmentov gostov
- pridobivanje na imidžu kraja
- velika donosnost in rentabilnost dejavnosti
- odpiranje novih delovnih mest
- izboljšanje socialnega položaja zaposlenih
- možnost razvoja in trženja drugih oblik turistične ponudbe
- investicije v infra- in suprastrukturo kraja

13. 2. Negativni vplivi na okolje

- prevelika obremenitev ekosocialnega okolja (koncentracija gostov)
- prometni problemi (parkiranje)
- rast kriminala, povpraševanja po drogah in prostituciji
- rast števila patoloških igralcev (3 - 5%) – zasvojenost z igrami na srečo
- povečano število bankrotov
- povečano število samomorov
- razpad družin
- izničevanje univerzalnih vrednot dela

14. Literatura in viri:

- Gizicky, J. in Gorny, A. 1972. *Človek in hazard*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- <http://igralnice.ne-hvala.com/>
- Lesnik, J. 2007. *Teorija in zgodovina iger*. Nova Gorica: HIT
- Mihelič, D. 1993. *Hazard*. Koper: Knjižnica Annales
- Potočnik M. 2007. *Analiza igralništva in načrt ustanovitve lastnega salona z igralnimi avtomati na ptujskem gradu*. Diplomsko delo. Maribor: Academia.

Vsekakor je odločitev za igralništvo – postavitve igralnice in sama dejavnost – potrebno skrbno pretehtati.